

Neoliberal Kentçilik: Kentler ve Piyasaların Egemenliği¹

*

Neoliberal Urbanism: Cities and the Rule of Markets

Nik Theodore - Jamie Peck - Neil Brenner
(Çeviren: Şerife Geniş)

Piyasanın Egemenliği

Neoliberal ideoloji devletin müdahalesinden ve toplumsal kolektivitelerin eylemlerinden özgürleştirilmiş açık, rekabetçi ve “düzenlenmemiş” piyasaların sosyoekonomik kalkınma için en uygun mekanizma olduğu inancına dayanır. Neoliberalizm, 1970’lerin sonuna doğru kitlesel üretim endüstrilerinin düşen kârlılığına ve Keynesci sosyal refah yapılarının krizine karşı gelişen stratejik bir siyasi tepki olarak önem kazandı. Birikim rejimlerinin ve yerleşik yönetim sistemlerinin dağılmasına tepki olarak, eski sanayileşmiş dünyanın ulusal ve yerel yönetimleri, ilk başta çekingen bir tavırla da olsa, savaş sonrası düzenin yerleşik kurumsal temellerini çözmeyi ve piyasa disiplininin, rekabetin ve metalaştırmanın kapsamını genişletmeyi amaçlayan bir dizi politikayı hayata geçirmeye başladılar. Bu bağlamda, neoliberal doktrinler, başka şeylerin yanı sıra, devletin sanayinin düzenlenmesinden elini çekmesini, örgütlü emeğe karşı saldırıları, sermaye sahiplerinin vergi payının düşürülmesini, kamu hizmetlerinin ve mallarının özelleştirilmesini, sosyal yardım programlarının yürürlükten kaldırılmasını, uluslararası sermaye

Bu makalenin İngilizce orijinali “Neoliberal Urbanism: Cities and the Rule of Markets” başlığıyla Nik Theodore, Jamie Peck, and Neil Brenner tarafından kaleme alınmış ve Gary Bridge ve Sophie Watson’ın derlediği *The New Blackwell Companion to the City*, Oxford: Wiley-Blackwell, 2011 kitabında yer almıştır. Makale yayınevini izni ile çevrilmiş ve basılmıştır. Söz konusu olabilecek olası hatalar çevirmene aittir. (Ş.G.)

hareketliliğinin arttırılmasını ve yerellikler arası rekabetin yoğunlaştırılmasını meşrulaştırmak üzere işe koşuldu. 1980'lerde, neoliberalizm, kapitalist küreselleşmenin egemen siyasi ve ideolojik formu haline geldi.

Neoliberalizmin, piyasa hâkimiyetinin dönüşen stratejileriyle bağlantılı olarak hareket eden, dinamik bir düzen olduğu vurgulanmalıdır. Neoliberal rejim kurumsal engeller, derinlere kök salmış çelişkiler ve 1997 Asya ve 2008–2009 küresel finans krizleri gibi çok sarsıcı konjonktürel olayların karşısında kayda değer bir uyum kabiliyeti olduğunu ispat etti. Bu kriz anlarında ve başka ortamlarda gündeme getirilen neoliberalizmin ölümüne dair değerlendirmeler ise, bir tür dirilme, yeniden yapılandırma ya da yeniden doğmanın ardından şüpheyle karşılandı (Peck vd., 2010). Bu, kuşkusuz neoliberalizmin yenilmez olduğu anlamına gelmez. Fakat neoliberalizmin dinamik evriminin ve dirençli bir şekilde gömülü karakterinin, yalnızca kentsel gelişim süreçleriyle sınırlı olmayan, ciddi bir incelemeyi gerektirdiği anlamına gelir.

Her ne kadar sıklıkla küresel baskılar ve zorunluluklarla özdeşleştirilse de, neoliberalizm her zaman çok ölçekli bir olgu olagelmıştır. Neoliberalizm, yerel devletler ve finanslaşmış sermaye gibi, kurumsal ve ekonomik aktörler arasındaki ölçeklenmiş ilişkiyi yeniden biçimlendirir; riskleri ve sorumlulukları yerel aktörlere ve yönetimlere yüklerken, rekabetçi mantığın yeniden dağıtımcı mantığın yerine geçmesine yol açar. Bu makale, değişen ölçekler arası ilişkilerin bir yönünü –kentsel dönüşüm ve neoliberalleşme arasındaki bağları– ele almaktadır. Tartışmamıza “fiilen var olan neoliberalizm”² adını verdiğimiz coğrafyaları incelemek üzere önerdiğimiz bir yaklaşımın yöntemsel temellerini sunarak başlıyoruz. Piyasa güçlerinin nerede harekete geçirilirlerse geçirilsinler değişmez yasalara göre işlediğini varsayan neoliberal ‘ideolojinin’ aksine, biz neoliberal yeniden yapılandırma projelerinin, devralınan kurumsal çerçeveler, politika rejimleri, düzenleyici pratikler ve siyasi mücadeleler mirası tarafından tanımlanan farklı ulusal, bölgesel ve yerel bağlamlar içinde üretildikleri ölçüde, bağlamsal olarak *gömülü* olduklarını vurguluyoruz. Bu değerlendirmelerimiz, günümüz neoliberalleşme süreçleri-

² “*Actually existing neoliberalism*” kavramı Türkçe yazında yaygın olarak “fiilen var olan neoliberalizm,” “gerçekte var olan neoliberalizm” ya da “reel neoliberalizm” kavramlarıyla karşılanmaktadır. Bu makalede birinci kullanım tercih edilmiştir (Ç.N.).

nin birden fazla coğrafi ölçekte politik-iktisadi mekânın süregiden yaratıcı yıkımının katalizörleri ve dışavurumları olarak kavramsallaştırılmasını beraberinde getirmektedir.

Her ne kadar geçen otuz yılın neoliberal yeniden yapılandırma projeleri sürdürülebilir kapitalist büyüme için tutarlı bir temel üretmekte başarısız oldularsa da, Fordist-Keynesyen kapitalizmin dayandığı kurumsal altyapıyı ve düzenleyici normları çok derinden değiştirmişler, yeniden tanımlamışlardır. Bu koşullar altında kristalize olmaya başlayan coğrafi olarak eşitsiz, toplumsal olarak gerici ve siyasi olarak kırılğan kurumsal/mekânsal değişim yörüngelerini tarif etmek üzere yaratıcı yıkım kavramı ortaya atılmaktadır.

Buna bağlı olarak, makale fiilen var olan neoliberalizmin çelişkili ve kronik olarak değişken coğrafyalarının içinde kent mekânlarının rolünü tartışarak sona ermektedir. Kentler, neoliberalizmin coğrafi olarak değişken, ancak yerel-ötesi bağlantılı bir proje olarak kök saldığı mekânlardan bazılarını tanımlar. Fakat en az bunun kadar önemli olan, kent alanının bir dizi politika başarısızlığının ve dağınık direncin de mevkisi olmasıdır. Bu anlamda, kent alanı neoliberal projenin potansiyel sınırlarına ve çelişkilerine de dikkati çeker.

‘Fiilen Var Olan Neoliberalizm’

Neoliberal ideoloji, idealleştirilmiş bir rekabetçi bireycilik anlayışında ve toplumsal dayanışma kaynaklarına karşı derinde yatan bir antipatide kök salmış tümüyle hayali bir piyasa egemenliği vizyonuna dayanır. Öte yandan, bu neoliberalizm *ideolojisi* ile onun gündelik siyasi pratikleri ve toplumsal etkileri arasında ciddi kopukluklar vardır (Harvey, 2005). Her ne kadar neoliberalizm her türlü devlet müdahalesinden özgürleştirilmiş bir serbest piyasalar ütopyası yaratmayı arzulasa da, pratikte piyasa hâkimiyeti biçimlerini *dayatmak*, sonra da piyasalaştırmanın sonuçlarını ve çelişkilerini yönetebilmek için baskıcı, disiplinci devlet müdahalesi biçimlerinin çarpıcı bir biçimde artmasını gerektirmiştir. Dahası, neoliberal ideoloji kendi kendini düzenleyen piyasaların yatırımların ve kaynakların en etkin tahsisine yol açacağını iddia etse de, neoliberal siyasi pratik, yaygın piyasa başarısızlıklarına, yeni kutuplaşma biçimlerine, ekonomik güvensizliğe, çarpıcı bir şekilde yoğunlaşan eşitsiz kal-

kınmaya ve yerleşik devlet düzenleme ve yönetim biçimlerinde sürekli yinelenen krizlere neden olmuştur (Brenner ve Theodore, 2002).

En önemlisi, neoliberalizmin ulus-ötesi yayılmasına eşlik eden – ideoloji ve pratik, doktrin ve gerçeklik, vizyon ve sonuç arasındaki– çok çeşitli bağlantısızlıklar bu disiplinci projenin yalnızca kazaen oluşan yan etkileri değildir. Daha ziyade, bunlar neoliberal projenin olmazsa olmaz ve siyaseten en görünür özellikleri arasındadır. Bu nedenle, neoliberal yeniden yapılandırmanın politik iktisadına özcü ve salt tanımsal bir yaklaşım önemli analitik sınırları da içinde barındırır. Burada söz konusu olan, tutarlı sınırlara sahip bir “izm,” sistem ya da nihai durumdan ziyade eşitsiz, çelişkili ve süregiden bir *neoliberalleşme* sürecidir (Peck ve Tickell, 2002). Dolayısıyla, bugünkü bağlamda, bir çeşit muğlaklık arz eden ve tanımlanması gereken bu olgu, tümüyle hayata geçirilmiş bir politika rejimi, ideolojik aygıt ya da düzenleyici çerçeve olarak değil, tarihsel olarak özgün, değişken ve istikrarsız, piyasa güdümlü bir sosyomekânsal dönüşüm süreci olarak yorumlanmalıdır. Bu anlamda neoliberalleşme, eşitsiz bir kurumsal alan içinde ve gelişen politik-iktisadi süreçler bağlamında hayata geçirilen düzenleyici yeniden yapılandırmanın *baskın örüntüsüne* gönderme yapar. Bu çerçeveden bakıldığında, günümüz neoliberalleşme süreçlerinin lâıykıyla anlaşılması yalnızca politik-ideolojik temellerinin kavranmasını değil, aynı zamanda bu süreçlerin çok çeşitli kurumsal biçimlerinin, bunların gelişim eğilimlerinin, değişik sosyo-politik etkilerinin ve muhtelif çelişkilerinin de sistematik bir analizini gerektirmektedir. Her ne kadar neoliberalizm ideolojisi tek, tarih dışı ve eşsiz derecede etkin bir piyasaya itaat etme fikri üzerine kurulu olsa da, daha karanlık olan hakikat şudur ki, fiilen var olan neoliberalizm programları, bütün türsel özelliklerine, soy benzerliklerine ve yapısal bağlantılarına rağmen, her zaman bağlamsal olarak gömüldürler ve siyaset yoluyla şekillendirilirler. Dolayısıyla, neoliberalizm analizleri bu *zorunlu melezlik* ile yüzleşmek zorundadır. Çünkü neoliberalizmi henüz gelişmekte olan ya da süregelen bir sistemlilik tarafından şekillendirilmiş ideal-tipik terimler içinde düşünmek yalnızca zor değil, belki de, aynı zamanda, analitik ve siyasi olarak da uygunsuzdur.

Dahası, neoliberalizm, tek başına durmak yerine, öteki devlet ve toplum formlarıyla (yeni muhafazakârlık, otoriterlik, sosyal demokrasi, vb.) parazitvârî bir ilişki içinde var olma eğilimindedir, ki kendisine eşlik

eden yeniden yapılandırma stratejilerinin biçimi ve sonuçları da bu melez bağlamda şekillenir (Peck, 2004). Kendi başına var olan, kendi kendini düzenleyen bir piyasa fikrinin tehlikeli derecede üretken bir mit olduğu nasıl açığa çıkarılmışsa (Polanyi, 1944), neoliberalizmin kendiliğinden piyasa düzeni tasavvurunun, hakiki neoliberal devlet yönetme sanatının yaklaşık bir taslağı değil, güçlü bir söylem olduğunu fark etmek de o kadar önemlidir (Bourdieu, 1998). Her ne kadar taraftarlarının söylemsel temsilleri bunu sürekli olarak inkâr etse de, fiilen var olan neoliberalizmler, fiilen var olan piyasalar gibi, kaçınılmaz olarak gömülü ve bağlam bağımlı olgulardır.

Bütün bunlardan çıkaracağımız sonuç, ne neoliberalleşmenin kök salmış biçimlerinin, ne de neoliberalizmin küresel ölçüğe yayılan hegemonyasının düzenleyici pratiklerde ve kurumsal yapılarda basit bir benzeşmeyi zorunlu kılmadığıdır. Aksine, neoliberalleşme hem eşitsiz gelişmeye dayanır, hem de eşitsiz gelişme üzerinden kendini gerçekleştirir –eşitsiz gelişmiş ve devamlı olarak istikrarsız bir topografya neoliberalleşmenin “doğal durumu”nun tanımlayıcı özelliğidir. Birleşik ve tek tip bir nihai neoliberal duruma doğru bir yakınsama beklenmemeli, böyle bir eğilimin neoliberal dönüşümün derecesinin bir tür ölçütü olarak bize yardımcı olacağı da hiç umulmamalıdır. Benzer şekilde, (ticaretin serbestleştirilmesi ya da sosyal refah reformları gibi) herhangi bir neoliberal politika projesinin uzun dönemli sürdürülebilirliği, politika rejimlerinin neoliberalleşmesinden söz edebilmemiz için gerekli değildir. Neoliberalleşme, deneme ve yanılma yöntemleriyle ve çoğu zaman da kriz ortamlarında ilerler. Dolayısıyla, kök salmış neoliberalleşmenin önemli gösterenleri şunları içerir: neoliberal yapıların, söylemlerin, rutinlerin ve dürtülerin devlet formasyonlarında artan etkileri; neoliberal parametreler içinde düzenleyici yeniden yapılandırma çabalarının yoğunlaşması; neoliberal reformlar arasında karşılıklı birbirine nüfuz etme ve artan tamamlayıcılık.

Bu bağlamda, fiilen var olan neoliberalizm kavramı, neoliberal ideolojinin sistematik bir biçimde bu tür politikaların makro kurumsal yapılara ve kapitalizmin evrimsel yörüngelerine yaptığı gerçek etkileri (yanlış) temsil etme biçimlerinin altını çizer. Bu bakımdan, iki konu özellikle önemlidir. Öncelikle, bütün ekonomik ilişkilerin siyaseten kurgulanmış doğasını kabul etmek yerine, neoliberal doktrin devletleri ve piyasaları

sanki toplumsal ve ekonomik örgütlenmenin taban tabana zıt yapıları gibi sunar. İkinci olarak, neoliberal doktrin neoliberal reform girişimlerinin bağlamsal olarak özgün kurumsal yapılara ve politika çevrelerine dayatılmasıyla ortaya çıkan olağanüstü çeşitliliği görmek yerine, piyasa odaklı reformların dayatılmasından benzer sonuçların çıkacağını varsayan politika uygulamasında 'tek beden herkese uyar' modeline dayanır. Neoliberalizm, bu anlamda, sosyo-mekânsal farkı hem istismar eder hem de üretir. Eşitsiz gelişme "tam" neoliberalleşme yolunda bir tür geçici bir evreye, ya da kesintiye işaret etmez. Aksine, eşitsiz gelişme neoliberalleşme sürecinin bizatihi onunla birlikte gelişen ve ona bağımlı yüzünü temsil eder.

Neoliberal yeniden yapılandırma stratejilerinin etkileri, piyasa temelli reform girişimlerinin meziyetlerine ya da belli devlet politikası biçimlerinin iddia edilen sınırlarına dair soyut ya da bağlamından koparılmış tartışmalarla layıkıyla anlaşılabilir. Fiilen var olan neoliberalizmi anlamak için şu konuların incelenmesi gerekir: İlk olarak, Fordist-Keynesyen dönemde belli bölgelerde egemen olan tarihsel olarak özgül düzenleme alanları ve siyasi uzlaşmalar; ikinci olarak, Fordist-Keynesyen kalkınma modelinin sistemik krizini izleyen dönemde bu bölgelerde ortaya çıkan tarihsel olarak özgül kriz, eşitsiz gelişme ve siyasi mücadele örüntüleri; üçüncü olarak, miras alınmış düzenleyici çerçeveler ve bölgesel kalkınma örüntüleri ile piyasa odaklı neoliberal inisiyatiflerin süreç içindeki etkileşimi; dördüncü olarak, neoliberal politika gündemlerinin özgül bağlamlardaki siyasi-iktisadi koşullarla, düzenleme biçimleriyle ve "iktidar-geometrileri"yle çatışmacı etkileşimleri yoluyla geçirdiği eş zamanlı evrimler.

Patika Bağımlı Neoliberalleşme

Fiilen var olan neoliberalizm kavramı, neoliberal yeniden yapılandırma stratejilerinin hâlihazırdaki mekân kullanımı, kurumsal biçimlenmeler ve sosyo-politik iktidar gruplaşmalarıyla *etkileşime* girdiği karmaşık ve çelişmeli yolları aydınlatma amacını gütmektedir. Kapitalist yeniden yapılanmanın neoliberal programları her zaman miras alınmış düzenleme biçimleri, kurumsal pratikler ve siyasi uzlaşmalar tarafından şekillendirilmiş siyasi-kurumsal bağlamlarda devreye sokuldukları için, hiç-

bir zaman saf bir formda, *tabula rasa* üzerine dayatılmazlar. Verili kurumsal düzenlemeler piyasa reformunun alanını, terimlerini ve yörüngesini ciddi bir biçimde şekillendirdiği için, bu süreçte her zaman köklü patika bağımlılıkları vardır. Bu nedenle, neoliberalizm öncesine ait ya da neoliberal olmayan kurumlar geçmişten kalmış ve bu ana ait olmayan kurumsal kalıntılar olarak görülmemelidirler; neoliberal yeniden yapılandırma biçimlerini içlerine aldıkça, bu kurumlar neoliberal yeniden yapılandırmanın izleyeceği yolları ve sonuçlarını ayırt edici, doğurgan ve çelişkili biçimlerde şekillendireceklerdir. Dolayısıyla, her bir melez neoliberalleşme biçiminin –her bir fiilen var olan neoliberal formasyonun– kendi oluşmakta olan özellikleriyle bağlantılı olması beklenebilir. O halde, neoliberalizmin çeşitleri, oluşsal değişkenlikten daha fazlasıdır; farklı neoliberalizmler kendine has ancak birbirine bağlı konjonktürel formasyonları temsil ederler. Bu durum, sözde Amerikan normundan uzaklaşma derecelerinin yüzeysel değerlendirmelerini ya da neoliberalizm tiplerini kataloglamaya yönelik naif egzersizleri değil, *bağlantı içinde olan* özgün melez formasyonların bağlamına yerleştirilmiş analizlerini gerektirir (Peck ve Theodore, 2007).

Neoliberal politika gündemleri, miras alınmış kurumsal alanlar ve iktidar yapılanmaları ile ilişkileri sonucunda son otuz yıl içinde değişmişlerdir. Neoliberalizm görece soyut bir ekonomik doktrinden (1970’lerde ortaya çıkan formu) Keynesyen-refah devleti düzenlemelerini çözenin bir aracına (1980’lerdeki hâkim biçimi) ve yakın zamanda da, yalnızca finansal ekonomik büyüme dalgalarını canlandırmak için değil, aynı zamanda erken dönem neoliberal politika müdahale döngülerinin yarattığı derin sosyo-politik çelişkileri yönetmek için de geliştirdiği piyasa odaklı düzenlemenin yeniden yapılandırılmış bir biçimine evrilmiştir. Tekrarlamak gerekirse, bu güçlü bir şekilde patika bağımlı olan bir yörüngedir: Neoliberal politikalar ilkin önceki politik-ekonomik çerçevenin (Fordist-Keynesyen kapitalizmin) krizine stratejik bir tepki olarak harekete geçirilmişken, izleyen dönemlerde ise, bazıları bir politik-iktisadi düzenleme projesi olarak neoliberalizme içkin ve bazıları da belli melez oluşumların karşı karşıya kaldığı bağlama özgü düzenleyici çelişkilerden doğan çeşitli yönetim başarısızlıkları, kriz eğilimleri ve çelişkileriyle başa çıkmak üzere niteliksel olarak yeniden tanımlanmışlardır. Dolayısıyla, 1980’lerde Reagan ve Thatcher’ın ortodoks, radikal bir biçimde

devlet karşıtı neoliberalizmlerinden 1990'larda Blair, Clinton ve Schröder'in toplumsal olarak daha ılımlı ve iyileştirilebilir neoliberalizmlerine geçiş, içsel çatlaklara ve işlev bozukluklarına tepki olarak neoliberal stratejilerin patika bağımlı ayarlanması ve yeniden yapılandırılması olarak anlaşılabilir. Soyut bir düzeyde, neoliberal projelerin ana hatları bir dizi ayırt edici (ya da tanımlayıcı) özellikler –örneğin ihracat odaklı, finansaşmış sermaye yönelimi, bürokratik olmayan düzenleme biçimlerinin tercih edilmesi, sosyo-mekânsal yeniden dağıtım karşı bir antipati, piyasa benzeri yönetim sistemlerine ya da özel tekelere doğru yapısal bir yatkınlık– gösterebilir bile, bugünün fiilen var olan neoliberalizmleri 1980'lerdeki öncüllerinden belirgin bir şekilde farklıdır. Buna uygun olarak, günümüz neoliberalleşmesinin hedeflerinin, alanlarının, yapılarının ve öznelerinin, örneğin Berlin, Johannesburg ve Chicago'da, *anlamlı* bir biçimde farklı olmaları beklenebilir. Bu yerel neoliberalleşmelerin her biri içinde buldukları bağlamın günümüze kadar gelen kurumsal düzenlerinin kendine özgü krizlerinde ve bu krizlere verilen tepkilerde gelişmiştir ve her biri benzersiz konjonktürel yörgüleri ifade eder.

Yaratıcı Bir Biçimde Yıkıcı Neoliberalizm

Var olan kurumsal biçimler ile ortaya çıkmakta olan neoliberal projeler arasındaki patika bağımlı ilişkileri kavramanın bir yolu, fiilen var olan neoliberalizmi diyalektik olarak iç içe geçmiş, ancak analitik olarak ayrı iki ana referansla incelemektir –ilk olarak, süregelen kurumsal düzenlemelerin ve siyasi uzlaşmaların piyasa odaklı reform girişimleri yoluyla (kısmen) tahrip edilmesi; ikinci olarak da, piyasa odaklı ekonomik büyüme, metalaştırma ve sermaye merkezli yönetim için gerekli yeni alt-yapının (eğilimsel olarak) inşa edilmesi. Somut neoliberal yeniden yapılandırma programları, kolektivist ve kademeli yeniden dağıtım sistemlerin kaldırılması ve ekonomilerin çelişkili deregülasyonu yoluyla aykırı kurumsal formların temizlenmesi ile yeni kurumsal düzenleme ve devlet yönetimi tarzlarının yerleştirilmesini birleştirme eğilimindedirler (Peck ve Tickell, 2002). Bu anlamda, neoliberalizm Fordist ekonomilerdeki Keynesyen-sosyal refahçılığın (ya da benzer şekilde küresel güneyin kalkınmacı devletlerinin) olağan bir ardılı olarak görülmemelidir. Çünkü

pratikte, neoliberal yeniden yapılandırma programları, ilk olarak, uzun vadeli ve hep tamamlanmamış kalan, miras alınmış kurumsal formların yıkılması işinin ve ikinci olarak da, beraberinde gelen ekonomik sonuçları ve toplumsal çöküşü yönetme sorununun içine düşerler.

Neoliberal stratejileri çevreleyen ve meşrulaştıran el değmemiş rekabet ve özgürlük söylemlerinin aksine, yerelde gelişen kurumsal tepki biçimleri, yalnızca daha sıradan bir gerçekliği oluşturmazlar, aynı zamanda kaçınılmaz bir şekilde, neoliberal yeniden yapılandırma stratejilerinin her birinin ve hepsinin kalıcı kurumsal miraslarla ve karşılıklı evrilen koşullara sarmalanmasına da yol açarlar.

Bu, basitçe neoliberal stratejilerin yerli politikaları yansıttığı, bir çeşit oluşsallık içinde patika bağımlı olduklarını ileri sürmek anlamına gelmez. Neoliberal stratejilerin köklü ve silinemez bir biçimde çeşitli kurumsal bozma eylemleriyle şekillendirildiklerine dair daha güçlü bir iddia öne sürüyoruz – basitçe ortalığı süpürme evresinden daha fazlası olan neoliberalizmin alan açma (*rollback*) boyutu onun kökenlerinin, dinamiklerinin ve mantığının ayrılmaz parçasıdır. Fiilen var olan neoliberalizmlerin hepsi neoliberal yeniden yapılandırmanın siyasi kapasitelerini, yönelimlerini ve gelecekte izleyecekleri yolları sürekli bir biçimde şekillendiren geçmiş düzenleyici mücadelelerin parmak izini güçlü bir şekilde taşırlar. Hiç bir izlek ya da model (kendisinden sapmaların ölçülebileceği) paradigmatik bir örnek olarak düşünülmemelidir. Çünkü fiilen var olan neoliberalizmler, konjontürel olarak özgüldürler ve karşılıklı (ya da ilişkisel olarak) yapılandırılmışlardır. Kavramsal olarak bu, neoliberalleşmenin doğasının belirli bir evreden ziyade açık uçlu bir süreç olduğuna işaret eder. Siyasi olarak ise, istikrarlı ve kendinden menkul bir sistemden ziyade, neoliberalleşmenin bir dizi kesişen *yeniden yapılandırma* stratejileri dizgesinden oluşan karakterinin altını çizer.

Neoliberal Kentleşme

Yaratıcı yıkım dinamiği hiç bir zaman “eski düzenin” ani bir şekilde yok edildiği ve “yeni düzenin” tümüyle olgunlaşmış bir bütünlük olarak ortaya konduğu *tabula rasa* üzerinde gerçekleşmez. Daha ziyade, bu dinamik yeni oluşmaya başlayan “tasarlanan mekânların” sürekli ve çatışmalı bir şekilde miras alınan düzenleyici yapılarla etkileşime girdiği

ve bunun sonucunda yeni, görülmemiş ve sıklıkla istikrarsız politik-iktisadi mekân katmanlarının ortaya çıktığı çatışmalı kurumsal alanlar içinde gelişir (Lipietz, 1994). Bu miras edinilen ve yeni oluşmakta olan kurumsal düzenlemelerin birlikte kaynaşmasından ortaya çıkacak formlar aynı zamanda birikimin düzenlemesine ve bununla ilgili çatışmalara dair gelişecek mücadelelerin ekleneneceği ve harekete geçirileceği siyasi alanları ve çıkarları da tanımlarlar.

Açık ki, 1970'lerin ilk yarısında başlayan coğrafi-ekonomik krizlerden beri yukarıda sıralanan yaratıcı yıkım süreçleri farklı coğrafi ölçeklerde ve değişik kurumsal alanlarda yaşanmaktadır. Ancak biz, *kentlerin*, hem neoliberal yaratıcı yıkım biçimleri için, hem de çeşitli türden direniş hareketleri için stratejik öneme sahip alanlar haline geldiğini iddia ediyoruz. Kentlerin Fordist-Keynesyen üretim ve yeniden üretim sistemlerindeki merkezi yeri onları neoliberal alan açma stratejileri için (eğer hedef değilse bile) kilit alanlar haline getirir. Benzer şekilde, yenilik ve büyüme mahalleri ve yerele devredilmiş yönetim ve yerel kurumsal deneme alanları olarak stratejik önemleri de, kentleri neoliberal alan doldurmanın (*roll back*) öncelikli cephesi konumuna sokar. Kentsel alanın, içinde yaşadığımız neoliberal zamanlarda bir çeşit ölçeksel öncelik kazandığını iddia etmiyoruz. Ancak, ölçeksel neoliberalleşme siyasetinde kentlerin kritik düğüm ve gerilim noktaları haline geldiğini ileri sürüyoruz. Tablo 1, son yirmi yılda Kuzey Amerika ve Batı Avrupa kentlerinde neoliberal projelerin öne çıkardığı pek çok siyasi-kurumsal mekanizmadan bazılarını göstermekte ve bu mekanizmaları meydana getiren yıkıcı ve yaratıcı uğrak noktalarını türlerine göre ayırmaktadır.

Kentsel mekânlar birbirini takip eden neoliberalleşme dalgalarında stratejik öneme sahip roller oynamışlardır. Neoliberalizmin ilk yükseliş döneminde, kentler hem büyük ekonomik altüst oluşların, hem de, özellikle toplumsal yeniden üretim alanında, sosyo-politik mücadelelerin alevlenme noktaları haline gelmişlerdir. Kentler, aynı zamanda, Fordist-Keynesyen büyüme rejiminin gecikmiş krizi sırasında ekonomik yeniden yapılanmanın biçimi ve yörüngesi üzerine verilen mücadelelerin de birincil savaş alanları arasındaydılar. Ne var ki, neoliberalizmin alan açma çehresinin çoğu zaman hâkim olduğu 1980'lerde kent politikalarının egemen biçimleri önemli bir değişim geçirdi. 1990'ların ilk yıllarından itibaren alan doldurma neoliberalizminin çeşitli biçimlerinin zaman

içinde pekişmesi ise, kendi içkin çelişkilerine ve kriz eğilimlerine tepki olarak, neoliberal projenin evrimsel yeniden yapılanması olarak görülebilir. Bir yandan, temel neoliberal zorunluluk olan ekonomik mekânı kapitalist büyüme, metalaşma ve piyasa disiplini için harekete geçirmek yerel hükümetlerin hâkim siyasi projesi olmaya devam etti. Gerçekten, devlet kurumları her geçen gün yapıları kent çevrelerinin yaratıcı yıkımının daha apaçık biçimlerini benimser oldular (Weber, 2002). Öte yandan da, ekonomik rekabetçiliği teşvik etmek ve korumak için gerekli koşullar seçkinlerin çoğu tarafından farklı yönetsel, toplumsal ve ekolojik kriterleri içerecek şekilde yeniden tasarlanmıştır. Dolayısıyla, 1980'lerin kurumsal olarak yıkıcı neoliberalizmleri yerini eşitsiz bir biçimde piyasa paylarının, rekabetçi servetlerin ve sürekli birikimin korunmasını sağlayacak piyasa-dışı koordinasyon biçimleri inşa etme derdine düşen yeni neoliberal kentleşme biçimlerine bırakmıştır. Bu koşullar altında, kurumsal yaratıcılığın neoliberal biçimleri artık basitçe piyasa odaklı kapitalist büyümeyi teşvik etmeye yönelik değildir. Aynı zamanda, güçlü aktörleri piyasalarda ve yönetim rejimlerinde ortaya çıkabilecek endemik çöküşlerden koruyacak yeni kayırma mekanizmaları ve krizi başka yerlere kaydırma biçimleri geliştirmeyi de hedeflemektedir.

Dolayısıyla, kent ölçeğinde kurumsal mekânın yaratıcı yıkımı türsel bir "refah kenti" modelinden yeni bir "neoliberal kent" modeline doğru düzçizgisel bir geçiş biçiminde olmaz. Daha ziyade, bu çok yönlü yerel kurumsal dönüşüm süreçleri, gelişen deneysel stratejiler repertuarının mekâna özgü biçimler ve bileşimler şeklinde harekete geçirildiği çatışmalı deneme-yanılma arayışlarını gerektirir (Brenner, 2004). Öte yandan, olgun biçimlerinde bile, bu yerelleşme stratejileri görünüşte çözmeyi amaçladıkları düzenlemeye dair sorunları – örneğin ekonomik durgunluk ve eksik istihdam – daha da katmerleştirirler ve böylelikle yeni öngörülemez değişim döngülerine yol açarlar. Sonuçta, neoliberal kentleşmenin değişik biçimleri ve yörüngeleri çağdaş kapitalizmin düzenleyici ikilemelerine ve çelişkilerine tutarlı ve sürdürülebilir çözümler olarak değil, miras alınmış kentsel yönetim biçimlerini istikrarsızlaştıran ve derin çelişkiler barındıran yeniden yapılandırma stratejileri olarak görülmelidirler. Neoliberal kentçiliğin kurumsal manzarası nihayetinde sürtüşmeli ve dinamiktir. Bu manzaranın süregiden türbülansı neoliberalizmin *çelişkili yaratıcılığı*ni yansıtır: neoliberalizmin krizleri

başka yerlere kaydırma stratejileri, hızlı politika ayarlamaları ve deneysel reformlar yoluyla endemik politika tasarım ve uygulama başarısızlıklarına tekrar tekrar karşılık verme kapasitesi. Dolayısıyla, neoliberalleşmenin manzarası –onun topografik “yüzey”i– her zaman eşitsiz ve istikrarsızdır.

Belki de en önemlisi olarak, dananın kuyruğunun koptuğu yer kent ölçeğidir. Kaynağı olmayan projeler, düzenleyici risklerin ve finansal disiplinin kentlere yüklenmesi ve sosyal devletin ve yeniden dağıtım sistemlerinin zayıflatılması sonucunda bir dizi karşılanmayan ihtiyaçlar kentler için katlanarak büyüyen olumsuz sonuçlar doğurur. Bu durum ise, bir yanda yerel yönetimlere devredilen sorumluluklar, öte yanda da azalan kentsel kapasiteler arasında genişleyen bir uçuruma yol açar ve kentlerde giderek artan bir çaresizlik içinde yatırım fırsatları ve (sözde) kalkınma çözümleri arayışlarının eşlik ettiği sürekli bir yarışmacı kaygıya neden olur. Pek çoğu bu altta yatan rekabetçi kırılma ve mali-kurumsal kapasitesizlik koşullarını hem yeniden üreten hem de gizleyen yeni sembolik politika döngüleri hayata geçirilmiştir. Bunlardan birine örnek (ayıpları örtmeye çalışan, ç.n.) incir yaprağı işlevi gören “yaratıcı kent” zikirleridir. Bu durum yavaş yavaş ilerleyen, ancak 2008–2009 küresel ekonomik krizinin olumsuz sonuçlarında da (yeniden) açığa çıkan, bir kentsel kriz anlamına gelmektedir. Finans sektörünün karlılığı yeniden inşa edilmiş ve iktisatçılar pek çok ülkedeki durgunluğun teknik olarak sona erdiğini ilan etmiş olabilirler. Fakat –kentlerin (çoğu için) olumsuz sonuçları beraberinde getirecek– pek çok “gecikmeli gösterge” arasında uzun süreli işsizliği ve eksik istihdamı, sosyal devletin zayıflamasını ve finansal yüklerin alttakilerin sırtına yıkılmasını bekleyebiliriz. Tek tek kentlerin neoliberal yönetimleri *seçip seçmemesinden* bağımsız olarak, kentler her durumda derin bir neoliberalleşmiş işleyiş çevresi ile karşı karşıya kalacaklardır.

Sonuç: Neoliberalleşmiş Kentlerden Neoliberal Kentçiliğe?

Hem kentsel “sorunların” hem de kentsel stratejilerin neoliberal terimler içinde tanımlandığı bir dönemde yaşıyoruz. Ne var ki, neoliberalizmin mantığı durağan değildir. Kentler son otuz yıldır neoliberalizmin yeniden üretiminde, dönüşümünde ve süregiden yeniden yapılandırılma-

sında artan oranda merkezi bir yer işgal etmeye başladılar. Aslında, kentler çeşitlenerek çoğalan neoliberal politika denemelerinin, kurumsal yeniliklerin ve siyasi projelerin stratejik hedefleri ve sınama alanları haline geldikçe, bariz bir *neoliberalizmin kentleşmesi* sürecinin ortaya çıktığını öne sürüyoruz. Bu koşullar altında, kentler yaşayan kurumsal bir rejim olarak neoliberalizmin yeniden üretiminde kuluçka makineleri ve doğurgan düğüm noktaları haline gelmiştir.

Bugünkü kentleşmiş alan doldurma neoliberalizmi formasyonuna içkin olan çok güçlü çelişkiler kent mekânının daha ilerici, radikal-demokratik güçler tarafından yeniden sahiplenilmesine mi açılım sağlayacaklar, yoksa tam tersine, neoliberal gündemler kentsel yönetişimin altta yatan kurumsal yapılarının daha da derinlerine mi sirayet edecekler, bekleyip göreceğiz. Ancak, şunu anımsamakta fayda var: Nasıl ki neoliberalizm Keynesyen refah devletinin krizlerini istismar etmiş ve bunlardan enerji devşirmişse, benzer şekilde neoliberal projenin içinde ve etrafında derinleşen krizler de hem reformist, hem de hegemonyakarşıtı hareketler için stratejik fırsatlar yaratabilir. 2008–2009 krizi, dünya ekonomisinin merkez bölgelerinde neoliberalleşmiş birikim rejimlerinin kaçınılmaz istikrarsızlığını teşhir ederek, böylesi bir an haline gelebilir. Piyasanın egemenliğine karşı mücadele alanlarının ya da zeminlerinin ne olacağı, elbette, önceden belirlenmiş değildir. Ancak, kentsel alanın tayin edici bir savaş meydanı olmaya devam edeceği kesin gibi görünmektedir. Örneğin, erişilebilir konut, yaşanabilir ücret ve çevresel adalet için sürdürülen yerel mücadeleler, her biri kendi farklı yöntemiyle, neoliberalizme kesinlikle anlamlı, ilerici alternatifler ortaya koymaktadırlar. Fakat neoliberalizmi geriletmek, aynı zamanda, kentler arası yarışmanın ve gerici yeniden dağıtım politikalarının aşındırıcı etkileriyle baş edebilmek için geliştirilecek önlemler yoluyla yaygın bir biçimde kenti yeniden düzenlemeyi gerektirecektir. Yerel zaferlerin ötesinde, oyunun kuralları değiştirilmelidir. Dolayısıyla, neoliberalizmi aşmanın anahtarlarından biri, hem kentler arasında hem de kentler içinde, yeni kentsel dayanışma biçimlerinin oluşturulmasıdır.

Tablo 1: Neoliberal kentleşmenin yıkıcı ve yaratıcı uğraşları

Neoliberal kentleşmenin mekanizmaları	'Yıkım' uğraşı	'Yaratma' uğraşı
<i>Devlet yapıları arasındaki ilişkilerin yeniden ayarlanması</i>	<ul style="list-style-type: none"> Merkezi devletin belediye hizmetlerine sağladığı yenden dağıtıcı destek sistemlerinin yıkılması 	<ul style="list-style-type: none"> Görevlerin ve sorumlulukların belediyelere aktarılması Yerel girişimciliği ödüllendirmek ve yerel büyümeyi harekete geçirmek üzere yeni teşvik mekanizmalarının yaratılması
<i>Kamu finansmanının azaltılması</i>	<ul style="list-style-type: none"> Yerel yönetimlere finansal kemer sıkma politikalarının dayatılması 	<ul style="list-style-type: none"> Yeni gelir toplama bölgelerinin yaratılması ve yerel gelirlere, kullanım ücretlerine ve diğer özel finansman araçlarına giderek daha fazla dayanan finansman yöntemleri
<i>Refah devletinin yeniden yapılanması</i>	<ul style="list-style-type: none"> Ulusal refah hizmetleri sunumunu üstlenen yerel kanalların ortadan kaldırılması; yönetsel-sosyal refahçı yerel yönetim aygıtlarına saldırı 	<ul style="list-style-type: none"> Topluluk temelli sektörlerin ve sosyal hizmetlerin sunumunda özel sektör yaklaşımlarının yaygınlaşması Sosyal yardım alanlara zorunlu çalışma gerekliliğinin dayatılması; yeni (yerel) çalışma biçimlerini deneme
<i>Yerel devletin kurumsal altyapısının yeniden tanımlanması</i>	<ul style="list-style-type: none"> Bürokratikleşmiş hiyerarşik yerel kamu yönetim biçimlerinin parçalanması Yerel demokratik hesap verebilirliğin geleneksel kanallarına saldırı 	<ul style="list-style-type: none"> Kamu-özel ortaklıklarına ve 'yeni kamu yönetimi' anlayışına bağlı yeni ağ temelli yerel yönetim biçimlerinin devreye sokulması Seçkin iş dünyası çıkarlarının yerel kalkınmaya dâhil edilmesi
<i>Yerel kamu sektörü ve kolektif altyapıların özelleştirilmesi</i>	<ul style="list-style-type: none"> Belediye hizmetlerinin sunumunda kamu tekellerinin bertaraf edilmesi (örneğin, elektrik, su, altyapı ve toplu taşıma hizmetleri) 	<ul style="list-style-type: none"> Belediye hizmetlerinin özelleştirilmesi Hizmet sunumunda ve altyapı bakımında yeni piyasaların geliştirilmesi
<i>Kentsel konut piyasalarının yeniden yapılanması</i>	<ul style="list-style-type: none"> Kamu konutlarının ve diğer düşük kirali sosyal konutların kaldırılması Kira kontrollerinin ve proje temelli sübvansiyonların kaldırılması 	<ul style="list-style-type: none"> Kent merkezi emlak piyasalarında spekülasyon için yeni fırsatlar yaratma Düşük gelirli hitap eden kentsel konut piyasalarında kira fiyatlarının piyasaya göre düzenlenmeye ve kiracı-senetlerinin uygulanmaya başlanması
<i>Emek piyasası düzenlemesinin yeniden şekillendirilmesi</i>	<ul style="list-style-type: none"> Dezavantajlı işçiler için geliştirilmiş geleneksel, devletçe finanse edilen eğitim, beceri geliştirme ve çıraklık programlarının ortadan kaldırılması 	<ul style="list-style-type: none"> Geçici/düzensiz istihdamı teşvik eden yeni düzenlemeler İşçilerin düşük ücretli işlere zorlanması için çalışmaya-hazır olma programlarının hayata geçirilmesi Enformel ekonomilerin yaygınlaştırılması
<i>Bölgesel kalkınma stratejilerinin yeniden yapılanması</i>	<ul style="list-style-type: none"> Telafi edici bölgesel politikaları azaltma Yerel ve bölgesel ekonomileri artan oranda küresel rekabetçi güçlere açma Ulusal mekân-ekonomilerinin parçalı bölge- 	<ul style="list-style-type: none"> Kentsel bölgelerde serbest ticaret alanlarının, girişim alanlarının ve diğer 'deregüle edilmiş' mekânların yaratılması Yeni kalkınma alanlarının, teknokentlerin ve diğer 'yeni endüstriyel mekânların' yaratılması Ekonomik kapasiteleri ve altyapı yatırım-

	sel sistemlere ayrışması	larını 'küresel bağlantıları olan' sermaye gruplarına yönlendirmek amacıyla yeni 'küyerel' (<i>glocal</i>) stratejilerin seferber edilmesi
<i>Yapılı çevrenin ve kentsel formun dönüştürülmesi</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kamusal alanların ortadan kaldırılması ve/veya artan oranda gözetim altına alınması ▪ İşçi sınıfı mahallelerinin spekülâtif yapılaşmaya yer açmak üzere tahribi ▪ Topluluk-temelli planlama girişimlerinden vazgeçme 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Seçkinlerin tüketimi için özelleştirilmiş mekânların yaratılması ▪ Sermaye yatırımlarını çekmek ve yerel arsa kullanım örüntülerini yeniden şekillendirmek için devasa projelerin inşası ▪ Güvenlikli sitelerin, kentsel kapalı alanların ve diğer 'arındırılmış' toplumsal yeniden üretim mekânlarının yaratılması ▪ Soylulaştırmanın sınırlarının genişletilmesi ve sosyomekansal kutuplaşmanın yoğunlaşması ▪ En önemli arsa kullanım planlama kararlarında 'en yüksek ve en iyi kullanım' prensibine bağlı olma
<i>Kentler-arası politika transferleri</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yerel politika yapmada bağlama duyarlı yaklaşımların aşınması ▪ Yerel piyasa ve yönetim başarısızlıklarına yönelik 'yöresel' çözümlerin marjinalleşmesi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yerel toplumsal sorunlara 'hızlı çözüm' arayışındaki politika yapıcılar arasında 'modernleştirici' reformlara yönelik genel, prototipik yaklaşımların (örneğin çalıştırma odaklı programlar, sıfır tolerans suç politikaları) yaygınlaşması ▪ Yasal boşluklardan kotarılan, bağlamından kopartılmış 'en iyi örnek' modellerinin dayatılması
<i>Kentli sivil toplumun yeniden düzenlenmesi</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tüm sakinlerin temel yurttaş özgürlüklerine, sosyal hizmetlere ve siyasi haklara sahip olduğu 'liberal kent'in yıkımı 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 'Kırık pencereler' politikasının³ hayata geçirilmesi ▪ Yeni ayrımcı gözetleme ve toplumsal kontrol biçimlerinin hayata geçirilmesi ▪ Toplumsal 'dışlanma' ile mücadele politikalarının, bireyleri düşük ücretli emek piyasasına yeniden sokarak hayata geçirilmesi
<i>Kentin yeniden temsili</i>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kentsel karmaşa, 'tehlikeli sınıflar' ve ekonomik çöküşe dair gösterişli-ibretlik söylemler 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kentsel yenileme, yatırım ve canlandırılmaya odaklanan 'girişimci' söylemler ve temsiller. ▪ Kendini gerçekleştiren "yaratıcı büyüme"nin övülmesi

³ Kırık pencereler kuramı (*broken windows theory*) 1982'de James Q. Wilson ve George L. Kelling'in kaleme aldığı bir makalenin yayınlanmasıyla popülerlik kazanmış ve Amerikan kriminal politikasında bir dizi reforma öncülük etmiştir. Kırık pencereler kuramına göre, bir kentsel alanın bakımsız halde bırakılması o alanı yağmacılığın ve daha ciddi suçların hedefi haline getirir. Mahalle ya da bölge böylelikle zaman içinde giderek suç yuvasına ve çöküntü alanına dönüşür. Kent alanlarını bakımlı hale getirmek ve sivil sahiplenmeyi güçlendirmek suçluların o alanlara yerleşmesini engelleyebilir ya da oralardan uzaklaşmasını sağlayabilir (Ç.N.).

KAYNAKÇA

- Bourdieu, P. (1998) *Acts of Resistance: Against the Tyranny of the Market*. New York: Free Press.
- Brenner, N. (2004) *New State Spaces*. Oxford: Oxford University Press.
- Brenner, N., ve Theodore, N. (Der.) (2002) *Spaces of Neoliberalism: Urban Restructuring in North America and Western Europe*. London: Blackwell.
- Harvey, D. (2005) *A Brief History of Neoliberalism*. Oxford: Oxford University Press.
- Lipietz, A. (1994) The national and the regional: their autonomy vis-à-vis the capitalist world crisis. R. Palan ve B. Gills (Der.) , *Transcending the State-Global Divide* içinde (23-44). Boulder, CO:Lynne Rienner Publishers.
- Peck, J. (2004) Geography and public policy: constructions of neo-liberalism. *Progress in Human Geography*, 28, 392-405.
- Peck, J. ve Theodore, N. (2007) Variegated capitalism. *Progress in Human Geography* 31, 731-772.
- Peck, J., ve Tickell, A. (2002) Neo-liberalizing space. *Antipode*, 34, 380-404.
- Peck, J., Brenner, N., ve Theodore, N. (2009) Postneo-liberalism and its malcontents. *Antipode* 41 (1): 94-116.
- Polanyi, K. (1944) *The Great Transformation*. Boston: Beacon Press.
- Weber, R. (2002) Extracting value from the city: neoliberalism and urban redevelopment. *Antipode* 34, 519-540.

Nik Theodore Illinois Üniversitesi, Chicago kampüsünde Kentsel Ekonomik Kalkınma Merkezi Müdürü (CUED) ve Kentsel Planlama ve Politika bölümünde Doçent Dr. olarak görev yapmaktadır. Ekonomik kalkınma, emek piyasaları, kentsel politika ve neoliberalizm üzerine çok sayıda yayınlanmış makalesi vardır. Kendisi aynı zamanda, *Spaces of Neoliberalism: Urban Restructuring in North America and Western Europe* (Neil Brenner ile birlikte, Blackwell, 2003) adlı kitabın editörüdür.

Jamie Peck British Columbia Üniversitesi'nde Kentsel & Bölgesel Politik Ekonomi biriminde ve Coğrafya bölümünde Profesördür. Politik iktisat, kentsel ve bölgesel yapılanma, neoliberalleşme konularında çalışmaktadır. Çok sayıda makalenin yanı sıra bir dizi kitabın da yazarı ve editörüdür. Profesör Peck'in yakın zamanda piyasaya çıkan kitapları arasında *The Wiley-Blackwell Companion to Economic Geography* (Derl., T.J. Barnes ve E. Sheppard'la birlikte, Wiley-Blackwell, 2012) ve *Constructions of Neoliberal Reason* (Oxford University Press, 2010) vardır.

Neil Brenner Harvard Üniversitesi Harvard Lisans Sonrası Tasarım Okulu (GSD) ve Kentsel Kuram Laboratuvarı (Urban Theory Lab) Müdürüdür. Harvard'dan önce New York Üniversitesi Sosyoloji bölümünde ve Metropolitan Çalışmaları bölümünde Profesör olarak görev yapmıştır. Profesör Brenner kentsel ve bölgesel yapılanma ve eşitsiz mekânsal gelişme, kapitalist kentleşmenin genelleşmesi, çağdaş neoliberalleştirici kapitalizm altında genel anlamda devletin, özelde de kentsel, metropolitan ve bölgesel yönetim

biçimlerinin yeniden yapılandırılması süreçlerini çalışmaktadır. *New State Spaces: Urban Governance and the Rescaling of Statehood* (Oxford University Press, 2004) kitabının yazarıdır. Bunun yanı sıra çok sayıda makalesi ve editörlüğünü yaptığı kitap derlemeleri vardır. Brenner'in çalışmaları pek çok dile çevrilmiştir.